

CYNGOR SIR YNYS MÔN <u>Templed Adroddiad Sgrwtini</u>	
Pwyllgor:	Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	14 Ebrill, 2021
Pwnc:	Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion
Pwrpas yr Adroddiad:	Diweddariad ar gynnydd gwaith y Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion
Cadeirydd Sgrwtini:	Cyng Gwilym O Jones
Aelod(au) Portfolio:	Cyng R Meirion Jones
Pennaeth Gwasanaeth:	Rhys H Hughes, Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Awdur yr Adroddiad:	Sioned Rowe, Swyddog Sgrwtini
Rhif Ffôn:	01248 752039
E-bost:	SionedRowe@ynysmon.gov.uk
Aelodau lleol:	Amherthnasol

1 – Argymhelliad/ion

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio:

A1 Nodi:

- Y cynnydd hyd yma gyda gwaith y Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion o safbwynt cyflawni ei raglen waith sy'n cynnwys herio cadarn o berfformiad ysgolion unigol.
- Y meysydd gwaith y rhoddwyd sylw iddynt drwy'r trefniadau newydd a gyflwynwyd wrth gysgod i'r Gwasanaeth Dysgu a GwE

A2 Argymhell bod y Pwyllgor yn dod i gasgliad am gadernid gwaith monitro'r Panel hyd yma.

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Arall

Cyswllt uniongyrchol â Chynllun y Cyngor / blaenoriaethau trawsnewid. Mae Cynllun y Cyngor yn cynnwys uchelgais i weithio gyda phobl Ynys Môn, eu cymunedau a gyda phartneriaid er mwyn sicrhau bydd y gwasanaethau gorau posibl yn cael eu darparu a fydd yn gwella ansawdd bywyd pawb ar hyd a lles yr Ynys. Un o 3 nod y Cynllun ydy "creu amodau a fydd yn galluogi pawb i gyrraedd eu potensial llawn." Mae gwaith y Panel yn allweddol i gefnogi ysgolion a'r Cyngor i wireddu'r nod hwnnw.

3 – Egwyddorion Fel Canllaw ar gyfer Sgrwtini

Er mwyn cymhorthi Aelodau wrth graffu'r pwnc:-

3.1 Effaith mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau [ffocws ar y cwsmer/dinesydd]

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd [ffocws ar werth]

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau [ffocws ar risg]**3.4 Craffu'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu warantu ansawdd [ffocws ar berfformiad ac ansawdd]****3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:**

- hirdymor
- atal
- integreiddio
- cydweithio
- cynnwys

[ffocws ar lesiant]**4 - Cwestiynau Sgriwtini Allweddol**

Ar gais y Panel:

1. I ba raddau mae'r Pwyllgor Sgriwtini yn fodlon â'r gwaith a wnaed gan y Panel hyd yma?
2. A yw'r camau gweithredu a gymerwyd gan y Panel hyd yma yn ddigon cadarn ac a yw cyflymder y gwaith yn briodol?
3. Sut ellir cryfhau ymhellach ar waith y Panel?
4. Pa feysydd eraill y gallai'r Panel eu craffu?

4 – Cefndir / Cyd-destun**1. CYD-DESTUN**

Fel yr adroddwyd yn flaenorol, bydd Aelodau'n ymwybodol bod craffu wedi datblygu yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf drwy waith y 3 phanel sgriwtini. Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r cynnydd a wnaed hyd yma mewn perthynas â'r **Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion**.

1.2 Trefniadau Llywodraethu'r Panel

Mae trefniadau llywodraethu cadarn mewn sy'n sylfaen i waith y Panel¹ a bwriedir parhau i gynnal cyfarfodydd misol o'r Panel i'r dyfodol. Sefydlwyd proses o adrodd ar gynnydd yn chwarterol i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio gan y Cyng. Gwilym Owen Jones, cadeirydd y Panel.

Erys i aelodaeth y Panel fod fel yr adroddwyd i'r Pwyllgor yn ystod y chwarter diwethaf²:

¹ Cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a gynhaliwyd ar 20 Ebrill a 27 Mehefin 2017

² Cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a gynhaliwyd ar 9 Ebrill, 2019

Cynghorydd	Pwyllgor Sgriwtini
Gwilym O Jones (Cadeirydd y Panel)	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Margaret M Roberts	
Kenneth P Hughes	
Vaughan Hughes	
Alun Roberts (Is-gadeirydd)	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
John Arwel Roberts	
Richard Griffiths	
Aelod Cyfetholedig o'r Pwyllgorau Sgriwtini	
Mr Keith Roberts	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol

1.3 FFOCWS GWAITH Y PANEL ADOLYGU CYNNYDD YSGOLION

Mae'r adroddiad cynnydd hwn yn cynnwys cyfeiriad at 4 cyfarfod olaf y Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion – ac o ganlyniad mae'n cwmpasu'r cyfnod **Tachwedd, 2020** → **Mawrth, 2021**.

1.4 Monitro Safonau Ysgolion Unigol – Mae'r gwaith i fonitro safonau ysgolion unigol wedi ei hen sefydlu, ac yn parhau i ddatblygu. Yn dilyn trafodaeth a gafwyd ym mis Hydref, 2019 ynghylch y rhaglen ar gyfer monitro safonau mewn ysgolion unigol, gwelwyd tystiolaeth gref o weithredu ar y penderfyniad o ran datblygu'r gwaith craffu ymhellach.

Er hynny, mae'r ffrwd gwaith hon wedi cael ei rhoi i'r neilltu ar hyn o bryd o ganlyniad i'r pandemig, ac mae'r Panel yn bwriadu ailymweld â'r ymweliadau hyn pan fydd yr amodau yn caniatáu. O'r herwydd bydd angen i'r Panel addasu'r modd y mae'n gweithio ac yn craffu ar berfformiad ysgolion unigol, ac mae cwmpas i'r Panel ymgymryd â'r gwaith hwn yn rhithiol dros Teams yn y dyfodol.

2.0 Ymateb y Cyngor i Covid-19 (Rhan 3): Cefnogaeth i Blant Bregus a Phrosiect Caergybi

2.1 Cafwyd adroddiad ar lafar gan y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc, Uwch Reolwr Llesiant ac Uwch Reolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Amlinellwyd y gefnogaeth arferol a gynhigir i ysgolion a disgyblion a sut y bu i hyn newid yn ystod y cyfnod clo. Ni fu unrhyw lacio yn y gofynion statudol o ran anghenion dysgu ychwanegol, felly roedd rhaid i'r ddarpariaeth barhau oedd yn her sylweddol. Manylwyd ar y camau nesaf fydd y Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad yn eu cymryd sef:

- i. Ailgychwyn ymweliadau ysgol
- ii. Paratoi at y Ddeddfwriaeth newydd
- iii. Darparu hyfforddiant ELSA (Emotional Literacy Support Assistance)
- iv. Parhau â'r rhaglen Ysgolion sy'n Meithrin
- v. Cydweithio ag Ysgolion Iach Gwynedd i gynnal hyfforddiant colled a galar.
- vi. Darparu hyfforddiant amser cylch arbennig ar gyfer cyfnod yn dilyn y clo

2.2 Darpariaeth Llesiant

Cafwyd cyflwyniad gan yr Uwch Reolwr Llesiant am y ddarpariaeth llesiant ers cyfnod y pandemig a nodwyd mai'r flaenoriaeth ar ddechrau'r cyfnod clo oedd cefnogi disgyblion

PYD, datblygu Hybiau Gofal effeithiol a chryfhau hyfforddiant proffesiynol a diogelu. Nodwyd sut bu i ddiffiniad y Llywodraeth o blentyn bregus gael ei ddiwygio ar y cyd gan y Gwasanaeth Dysgu a'r Gwasanaeth Plant er mwyn sicrhau darpariaeth i holl blant bregus. Dysgwyd am y Matrics Bregusrwydd Hybiau Gofal a grëwyd er mwyn adnabod y plant mwyaf bregus drwy Teulu Môn a phenaethiaid ysgolion. Nodwyd bod gwaith da wedi deillio o'r cyfnod er enghraifft cryfhau trefniadau diogelu ac adnabod disgyblion yn gynt er mwyn atal niwed, cydgordio gweithio'n amlasiantaethol yn enwedig pan sefydlwyd Hwb Ysgol Uwchradd Caergybi, a chreu system fel bod yr holl asiantaethau yn gallu cyfathrebu'n effeithiol â'i gilydd. Parheir â'r arfer dda hon hyd yn oed pan ddaw'r pandemig i ben.

3.0 Adroddiad Cynnydd GwE 2020/21: cefnogi ysgolion yn ystod pandemig Covid 19

3.1 Cafwyd adroddiad ar lafar gan y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc, Ymgynghorydd Her Ysgolion Uwchradd GwE ac Ymgynghorydd Her Ysgolion Cynradd, GwE. Nodwyd bod yr adroddiad rhanbarthol yn rhoi trosolwg o'r gwaith y mae GwE wedi'i wneud yn ystod y pandemig ar y cyd â'r 6 awdurdod, a fod eu gwaith wedi gorfod addasu yn sgil y pandemig. Nodwyd mai lles dysgwyr a staff yr ysgolion oedd y prif flaenoriaeth yn ystod y cyfnod hwn.

3.2 Amlinellwyd y 5 prif faes y bu i GwE gynorthwyo'r Cyngor a'r Ysgolion unigol gyda :

1. Bu i GwE gefnogi ac uwchlwytho adnoddau cychwynnol ar gyfer dysgu o bell ar Google Classroom.
2. Cefnogi ysgolion ar ddechrau cyfnod clo drwy gadw mewn cysylltiad a pharhau i gefnogi ysgolion pan oedd prinder staff.
3. Lluniwyd canllawiau dysgu o bell ar y cyd â rhanbarthau eraill a modelau effeithiol ar gyfer dysgu o bell.
4. Cydweithio â'r Awdurdod Lleol a chreu polisi ar gyfer pan oedd ysgolion yn ailagor yn nhymor yr haf, a chynorthwyo gydag asesiadau risg ar gyfer y gwahanol sectorau.
5. Dysgu cyfunol- rhannu unedau aml-ddisgyblaethol i atgyfnerthu sgiliau, a sicrhau arweiniad a chanllawiau i staff ysgolion.

3.3 Rhoddodd Ymgynghorydd Her Ysgolion Cynradd- GwE drosolwg o'r gwaith sydd wedi'i gyflawni yn y sector cynradd, a nododd fod llawer iawn o ddatblygiadau cyffrous a diddorol wedi digwydd ar draws yr Ynys, a bod y bartneriaeth rhwng y Gwasanaeth Dysgu a GwE wedi'i chryfhau ymhellach yn ystod y cyfnod. Treialwyd ffrydio gwersi yn fyw, a chrëwyd gweminarau a rhannwyd arfer dda. Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud er mwyn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn colli ei thir, a nifer o adnoddau wedi'u datblygu gan gynnwys fideos o athrawon yn darllen straeon er mwyn cefnogi rhieni di-Gymraeg. Mae'r Unedau Iaith wedi parhau yn weithredol dros y cyfnod.

3.4 Mae'r ysgolion wedi gwneud defnydd effeithiol o'r adnoddau 'Dysgu Carlam' er mwyn cynnig darpariaeth i ddisgyblion allu datblygu eu sgiliau sylfaenol yn llwyddiannus yn dilyn cyfnod o fethu derbyn addysg ffurfiol gyson. O ganlyniad, mae canlyniadau un ysgol yng nghanol y sir yn dangos cynnydd syfrdanol yn gyffredinol mewn sgiliau darllen dros gyfnod byr. I gloi, nodwyd bod pob ysgol gynradd Môn wedi datblygu o ran y dechnoleg ac wedi mireinio eu ffordd o weithio wrth ymateb i'r pandemig.

3.5 Cafwyd cyflwyniad gan Ymgynghorydd Her Ysgolion Uwchradd GwE yn rhoi trosolwg o waith a gweithrediad yr Ysgolion Uwchradd yn ystod y pandemig. Ar ddechrau'r cyfnod clo bu pwyslais sylweddol ar uwchsgilio staff a disgyblion er mwyn dysgu ac addysgu yn effeithiol gan ddefnyddio'r dechnoleg. Cynhaliwyd hyfforddiant ffurfiol ac anffurfiol gan GwE a hefyd gan yr ysgolion eu hunain. Gwelwyd hyblygrwydd yn y modd y darparodd ysgolion addysg gyfunol, gyda rhai yn dewis ffrydio rhai gwersi yn fyw i grwpiau o ddisgyblion; gydag ysgolion eraill wedi defnyddio dull mwy 'cyfunol' - rhai gwersi byw, rhywfaint o ddysgu anghydamserol drwy gyfrwng fideos wedi'u recordio o flaen llaw neu PowerPoint a thasgau drwy'r rhith ddothbarth. Ar y cyfan, mae'r mwyafrif o wersi 'byw' wedi digwydd i flynyddoedd 12 ac 13. Bu i'r 5 ysgol uwchradd addasu i anghenion dysgwyr ac athrawon, a bu i'r Uwch Dimau Rheoli yn yr ysgolion sicrhau bod adborth y disgyblion yn cael eu bwydo i'r cynlluniau ar gyfer dysgu cyfunol.

3.6 Y Gymraeg

Datblygwyd adnoddau, llyfrau, straeon a chaneuon ac ati ar gyfer pob cyfnod, a modelau y gellir athrawon eu defnyddio i gynllunio gweithgareddau dysgu o bell. Mae enghreifftiau yn cynnwys tasgau wedi cael eu trosleisio er mwyn i rieni di-Gymraeg ddeall y dasg. Mae Canolfan Cefnogaeth GwE wedi datblygu adran benodol ar gyfer adnoddau Cymraeg, a chredir bod proffil a phwysigrwydd y Gymraeg wedi cynyddu ers cyfnod y pandemig, gyda rhieni ac athrawon yn pryderu am safon yr iaith.

3.7 Ysgol Arbennig

Ers y cyfnod clo cyntaf, mae'r sector addysg arbennig yn Ynys Môn wedi ymateb yn llwyddiannus i anghenion y plant a'r pobl ifanc. Mae diwygio'r cwricwlwm a diwygiadau eraill wedi parhau ar gyflymder synhwyrol yn ystod y cyfnod, ac mae'r cynlluniau gwella cyfredol yn adlewyrchu set o ddyheadau gonest a chyraeddadwy yng nghyd-destun effaith y pandemig cyfredol.

3.8 Camau Nesaf

Amlinellwyd blaenoriaethau GwE wrth symud ymlaen:

- Bwriedir datblygu sgiliau digidol ymhellach a pharatoi at y cwricwlwm newydd a'r diwygiadau i'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol, gan gefnogi'r ysgolion.
- Darparu cyfuniad o gymorth generig ac unigryw i gefnogi ysgolion ddatblygu dull dysgu cyfunol ymhellach.
- Parheir i rannu adnoddau er mwyn sicrhau bod gofynion statudol yn cael eu bodloni.
- Bydd angen i bob ysgol addasu ac adolygu eu trefniadau monitro a sicrhau ansawdd.
- Darparu rhaglenni datblygu arweinyddiaeth effeithiol ar gyfer athrawon ar bob cam o'u gyrfa.

4.0 Estyn: Cymorth awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol i ysgolion ac UC'Dau i ymateb i COVID-19

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc adroddiad cylch gorchwyl Estyn, gan nodi fod yr adroddiad yn gadarnhaol iawn sy'n nodi fod y Gwasanaeth Dysgu ac ysgolion yr Ynys ar y trywydd cywir. Nodwyd bod yr adroddiad i'w groesawu, ac yn adlewyrchiad positif a theg o waith yr ysgolion a'r Awdurdod.

5.0 Taith dwy Ysgol Uwchradd ar yr Ynys

Fel rhan o waith craffu y Panel gwahoddwyd dwy ysgol uwchradd (ar wahân) i drafod dwy daith benodol sef taith ysgol dros gyfnod y pandemig, a thaith wella ynghyd â datblygiadau a heriau perthnasol eraill. Cafwyd cyflwyniadau manwl ac effeithiol gan yr ysgolion gyda chyfle i aelodau y panel gwestiynu a herio fel yn berthnasol. Y bwriad wrth symud ymlaen yw gwahodd y dair ysgol Uwchradd arall o dan yr un drefn.

6.0 Diweddariad ar Ddatblygiadau Partneriaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Gwynedd a Môn (ffocws ar yr adroddiad adolygu gwasanaeth a'r gweithredoedd dilynol)

6.1 Nodwyd y cynhaliodd Ymgynghorydd Allanol arfarniad o effeithiolrwydd y Bartneriaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Gwynedd a Môn cyn y cyfnod clo, a oedd yn cynnwys ymweld â chanolfannau, cyfarfod y tîm rheoli, staff, a phenaethiaid. Bu i'r arfarniad adnabod arferion da a meysydd i'w datblygu, ac o ganlyniad datblygwyd cynllun gweithredu. Nodwyd mai prif gryfderau'r gwasanaeth oedd deilliannau'r gwasanaeth ac arweinyddiaeth gref, cynnydd yn erbyn deilliannau, hyfforddiant a gynhigir i ysgolion, a defnydd o wasanaethau arbenigol, yn ogystal â chau achosion yn amserol. Nodwyd bod cryfderau amlwg yn perthyn i'r ochr Anghenion Dysgu Ychwanegol, ond bod mwy o elfennau i'w datblygu ar yr ochr Cynhwysiad. Bu i feysydd datblygu gael eu hadnabod sef: angen i addasu'r model darpariaeth er mwyn sicrhau continwmm o gymorth drwy'r Uwchradd, angen mwy o fynediad at ddata lefel uchel, ac angen gweithio ar drawsnewid a throsglwyddo i'r ddeddf newydd. Nodwyd bod y cynllun gweithredu yn weithredol, a bod datblygiadau amlwg i'w gweld yn ddiweddar. Nodwyd y bwriad o sefydlu Uned ABC ym mhob ysgol Uwchradd ar yr Ynys, sy'n cael ei weld fel rhywbeth arloesol gan Estyn.

7.0 Cefnogaeth ddigidol ar gyfer ysgolion a datblygiadau cyffredinol parthed y Gymraeg

7.1 Cafwyd cyflwyniad gan yr Uwch Reolwr Cynradd a oedd yn manylu ar y gefnogaeth ddigidol a'r adnoddau sydd ar gael i'r ysgolion ar wefan Hwb Cefnogaeth Ysgolion Môn gan gynnwys canllawiau a pholisïau, gweithdrefnau i archebu prawf Covid, hyfforddiant ar-lein ac adnoddau sy'n hwyluso'r broses dysgu'n rhithiol, yn ogystal â dolenni i wefannau ac adnoddau eraill defnyddiol. Nodwyd bod holiadur wedi'i anfon at yr holl ysgolion yn casglu eu barn am y gefnogaeth sydd wedi'i darparu iddynt ers cyfnod y pandemig, ac y cafwyd adborth hynod o bositif am y wefan yn nodi pa mor ddefnyddiol oedd hi.

7.2 Cyfeiriwyd at y Cynllun Adfer Gwasanaeth sydd yn y broses o gael ei roi at ei gilydd a fydd yn cael ei drafod â'r ysgolion ar ôl gwyliau'r Pasg er mwyn adnabod arferion da fydd angen parhau a hefyd unrhyw welliannau a gwersi i'w dysgu.

7.3 Y Gymraeg

7.4 Soniwyd am y gwaith da sy'n cael ei wneud er mwyn sicrhau bod y Gymraeg yn parhau yn rhan ganolog o addysg Môn, a chyfeiriwyd at y Cydlynwyr Iaith Cynradd ac Uwchradd, y ddwy Ganolfan Iaith ar yr Ynys sy'n trochi disgyblion, y cydweithio rhanbarthol sy'n digwydd a hefyd Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA). Nodir bod y gwaith o lunio'r cynllun CSGA wedi dechrau, a'i bod yn bellach yn ofynnol gan Lywodraeth Cymru iddo fod yn gynllun 10 mlynedd. Nodwyd bod 7 deiliant newydd wedi'u hadnabod yn y CSGA. Adroddwyd ar gynnydd y Prosiect Siarter Iaith, gyda gwaith peilot yn cael ei gynnal mewn pedair ysgol ar yr Ynys. Cyfeiriwyd at Gynllun Carlam Adfer y Gymraeg sydd wedi'i sefydlu ar draws 6 awdurdod y Gogledd, gyda gweminarau wedi'u cynllunio ar hyn ar ôl y Pasg.

7.5 Ar gais y Panel, gofynnwyd am gyflwyniad penodol ar y Gymraeg yng nghyfarfod nesaf y Panel.

8. MATER I'W UWCHGYFEIRIO I'R RHIANT BWYLLGOR EI YSTYRIED

Cyfeirir y mater a ganlyn er ystyriaeth gan y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio:

1.4 Gofynnir i'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio ddod i gasgliad am gadernid gwaith monitro'r Panel hyd yma.

6 – Aseiad Effaith ar Gydraddoldeb [cynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

Dim yn berthnasol.

7 – Oblygiadau Ariannol

Dim yn berthnasol

8 – Atodiadau

9 - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

Sioned Rowe, Swyddog Sgrwtini, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni. LL77 7TW

Dyddiad: